

Роль Експертної служби МВС у розслідуванні підпалів військової техніки та об'єктів залізничної інфраструктури в умовах воєнного стану

Сергій Дорошенко

завідувач сектору досліджень електричних та фізичних параметрів, обліків та статистики, відділ вибухотехнічних досліджень та вибухотехнічних обліків вибухотехнічної лабораторії, Дніпропетровський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр Міністерства внутрішніх справ України, м. Київ, Україна, e-mail: ndekc229@gmail.com

Маргарита Савчук

судовий експерт сектору пожежотехнічних вибухотехнологічних досліджень та досліджень безпеки життєдіяльності, відділ досліджень безпеки життєдіяльності та охорони праці вибухотехнічної лабораторії, Дніпропетровський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр Міністерства внутрішніх справ України, м. Київ, Україна, e-mail: margosav1953@ukr.net

Досліджено практичну діяльність Експертної служби МВС щодо проведення пожежно-технічних експертиз в умовах воєнного стану. Розглянуто специфіку дослідження підпалів військових автомобілів та об'єктів інфраструктури «Укрзалізниці», а саме шаф релейних розподільчих, що вчиняються за завданням спецслужб рф.

Ключові слова: статистика; Експертна служба МВС; Збройні сили України; пожежно-технічна експертиза; підпали військових автомобілів; об'єкти інфраструктури «Укрзалізниці».

The Role of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in Investigating Arson Attacks on Military Equipment and Railway Infrastructure under Martial Law

Serhii Doroshenko, Marharyta Savchuk

The abstract examines the practical activities of the Expert Service of the Ministry of Internal Affairs in conducting fire and technical examinations under martial law. It considers the specifics of investigating arson attacks on military vehicles and infrastructure facilities of Ukrzaliznytsia, namely relay distribution cabinets, carried out on the orders of the Russian special services.

Keywords: statistics; Expert Service of the Ministry of Internal Affairs; Armed Forces of Ukraine; fire and technical expertise; arson of military vehicles; infrastructure facilities of Ukrzaliznytsia.

Із початком 2024 року та протягом 2025—2026 років в Україні спостерігається стійка тенденція до вчинення умисних підпалів майна Збройних сил України (далі — ЗСУ) та об'єктів інфраструктури «Укрзалізниці».

За даними заступника Голови Національної поліції України Андрія Небитова, за 2024 рік було офіційно зафіксовано 341 випадок підпалів військових автомобілів [1]. Більшість випадків сталось у весняно-літній період, коли ворожі спецслужби активізували вербування виконавців через соціальні мережі. Згідно з моніторингом правоохоронних органів, у 2025 році було задокументовано 369 випадків підпалів транспортних засобів, учинених на замовлення спецслужб рф. Статистика за січень 2026 року базується на щоденних зведеннях Міністерства внутрішніх справ (далі — МВС) та регіональних прокуратур щодо нових затримань та відкритих проваджень [1].

Середня вартість одного автомобіля (пікапа), що передається на потреби ЗСУ, з урахуванням волонтерського збору та дообладнання, становить від 250 до 350 тис. грн. Загальна кількість автомобілів, пошкоджених унаслідок підпалу, у період з початку 2024 року по січень 2026 року становить понад 620 одиниць, а сумарні матеріальні збитки оцінюються в понад 154 млн грн. [1].

Більшість знищених автомобілів — це пікапи (Mitsubishi L200, Mitsubishi Padjero Wagon, Toyota RAV4 та ін.), мікроавтобуси (Volkswagen Multivan, Mercedes-Benz Sprinter

та ін.) (рис. 1—3) та інші автомобілі для потреб ЗСУ. Також, за офіційним звітом Національної поліції України, об'єкти інфраструктури «Укрзалізниці» (шафи релейні розподільчі, далі — релейні шафи) (рис. 4, 5), які зазнали пошкодження унаслідок підпалу, у 2024 році становлять понад 149 випадків (даних за 2025 та 2026 роки у відкритих офіційних звітах немає) [2].

Практичний досвід Експертної служби МВС свідчить, що понад 85 % підпалів здійснювалися із застосуванням легкозаймистих рідин (далі — ЛЗР), унаслідок чого утворю-

ються характерні сліди їх стікання. Такі сліди можуть відобразитися на непошкодженому лакофарбовому покритті частин кузова автомобіля або на лакофарбовому покритті дверцят (зовнішніх стінок) релейної шафи за часткового вигорання лакофарбового покриття й навіть у разі його повного вигорання.

Сліди горіння ЛЗР, що стікають по поверхнях кузова, відображаються характерним ділянками вигорання лакофарбового покриття та мають характерну хвилеподібну форму [3] (рис. 1—3, 5).

сліди розтікання та горіння ЛЗР

Рис. 1

Рис. 2

сліди розтікання та горіння ЛЗР

Рис. 3

Рис. 4

сліди розтікання та горіння ЛЗР

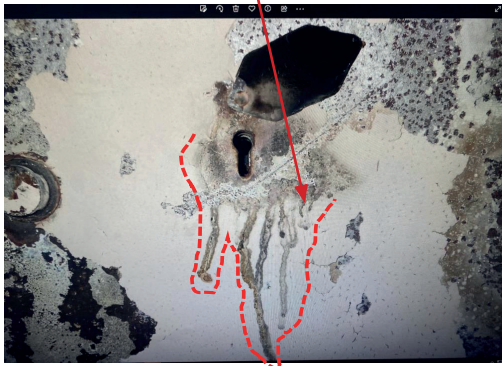

Рис. 5

Під час воєнного стану відбулось різке навантаження (збільшення кількості експертиз) на пожежотехнічні відділи експертних установ і, як наслідок, збільшились строки виконання експертиз. Саме у зазначених вище випадках головне завдання судового експерта — розмежувати підпал від виникнення пожежі внаслідок теплових проявів електричної енергії (аварійні режими), які виникають під час експлуатації автомобіля та в комутаційному обладнанні релейних шаф. Так само в даних випадках (підпал військових автомобілів та релейних шаф) під час дослідження об'єктів та написання висновку експерта зазначені вище ознаки (сліди розтікання ЛЗР) значно спростовують установлення причини пожежі та автоматично виключають версію щодо аварійних режимів роботи автомобіля, а також комутаційного обладнання в релейних шафах, що призводить

до пришвидшення виконання експертиз, оскільки зазначені підпали кваліфікуються як диверсія, а пожежно-технічна експертиза є ключовим доказом в суді під час розгляду цих кримінальних справ.

Отже, діяльність Експертної служби МВС в умовах воєнного стану та нових викликів у розрізі досліджень підпалів військових автомобілів та об'єктів інфраструктури «Укрзалізниці» (пожежно-технічні експертизи) є важливим інструментом для правоохоронних органів та суду, оскільки забезпечує належну ефективність у протидії загрозам національної безпеки та критичної інфраструктури держави.

Перелік джерел посилання

1. Підпали в Україні: торік зафіксовано 352 випадки, до яких причетні російські спецслужби. URL: https://www.5.ua/suspilstvo/pidpalyv-ukraini-torik-zafiksovano-352-vypadky-na-zamovlennia-rosiiskykh-spetssluzhb-342232.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 15.01.2026).
2. Підпали релейних шаф у різних регіонах країни: сімом підозрюваним оголошено про підозру | УНН. URL: <https://unn.ua/en/news/relay-cabinets-set-on-fire-in-different-regions-of-the-country-seven-suspects-are-served-suspicion-notices> (дата звернення: 15.01.2026).
3. Матіюк О. О., Сова С. А., Тимчук Р. Б. Виявлення й аналіз зовнішніх (візуальних) ознак застосування легкозаймистих і горючих рідин на місці (об'єкті) пожежі: інформаційний лист. Київ, 2021. 48 с.